

Segmentacja bezrobocia według przyczyn jego powstawania

Dla różnych celów bezrobocie klasyfikuje się w różny sposób. Chcąc ułatwić politykom gospodarczym znalezienie „recepty” na zmniejszenie bezrobocia ekonomiści w przeszłości wyróżniali: bezrobocie frykcyjne, strukturalne, Keynsowskie, klasyczne, niekiedy dodając kategorię bezrobocia sezonowego. Istotą wyodrębnienia bezrobocia frykcyjnego było to, że zwracano w ten sposób uwagę na fakt, że jest pewna część bezrobotnych, co do której nikt nie powinien podejmować żadnych działań ponieważ jest ono następstwem osobistej wolności człowieka oraz jego decyzji związanych z sytuacją życiową. Sens wyodrębniania pozostałych kategorii sprowadzał się do grupowania bezrobotnych zależnie od przyczyn, dla których stracili pracę lub i nie mogą jej uzyskać.

W literaturze przedmiotu wyróżnia się najczęściej następujące rodzaje bezrobocia:

– **bezrobocie frykcyjne** – związane z naturalną płynnością siły roboczej, możliwą dzięki pełnej swobodzie zmiany miejsca pracy i wyboru stanowiska pracy. W dynamicznie rozwijającej się gospodarce często pojawiają się niedopasowania między wolnymi miejscami pracy, napływem i odpływem siły roboczej z rynku pracy oraz zmianie miejsc pracy przez pracowników. Rezultatem tych procesów jest to, że występuje pewna liczba wolnych miejsc pracy i osób bezrobotnych. Jest to spowodowane niedostatecznie szybkim przepływem informacji między pracodawcami a pracownikami, zatem musi upłynąć czas zanim bezrobotni znajdą czekające na nich miejsca pracy. Decyzje o zwolnieniu z pracy w celu znalezienia innego zajęcia podejmują sami pracownicy, a czas poszukiwania nowej pracy jest stosunkowo krótki bowiem wynosi mniej niż 3 miesiące.

– **bezrobocie strukturalne** – mówimy o nim wtedy gdy występuje

niedopasowanie struktury podaży pracy i popytu na pracę ze względu na posiadane kwalifikacje, wykształcenie, zawód czy miejsce zamieszkania. Wynika ono z niedopasowania kwalifikacji pracowników do nowej technologii i braku kompetencji, trudności w dostosowaniu się do zmian systemu produkcyjnego. Ten rodzaj bezrobocia może mieć charakter dosyć trwały, ponieważ jego likwidacja wymaga zazwyczaj zmiany zawodu, kwalifikacji czy też miejsca zamieszkania.

– **Bezrobocie Keynesowskie** powstaje ono wtedy, kiedy popyt globalny zmniejsza się, a płace i ceny nie dostosowują się do nowego poziomu popytu na pracę. Z niedostatkiem popytu globalnego mamy do czynienia wówczas, gdy jest on niższy od tego poziomu, który pozwoliłby na pełne wykorzystanie zasobów gospodarki, w tym na pełne zatrudnienie.

Przyczyny niedoboru globalnego popytu w gospodarce mogą mieć charakter wewnętrzny lub zewnętrzny. Przedsiębiorcy mogą ograniczać inwestycje w wyniku niedostatku wystarczająco atrakcyjnych, ich zdaniem, projektów inwestycyjnych lub też w wyniku zbyt wysokiej ceny kredytu w relacji do przewidywanej rentowności. Popyt inwestycyjny może być zbyt niski w przypadku wzrostu ryzyka w ocenie przedsiębiorców lub też zbyt wysokiej inflacji utrudniającej kalkulację przewidywanej efektywności. Otoczenie zewnętrzne może wywierać presję na spadek produkcji krajowej w przypadku kurczenia się (koniunktura lub niska konkurencyjność) rynków zbytu. Wahanía kursowe także mogą obniżać popyt zagranicy na krajową produkcję.

Wymienione wyżej przykłady oraz inne czynniki powodują zmniejszanie się popytu na krajową produkcję wewnętrzną oraz popytu zewnętrznego. Waga kategorii bezrobocia keynesowskiego polega na tym, że wg teorii stanu niedoboru ogólnego popytu (a nie bezrobocia) musi mieć trwały charakter, tzn. gospodarka musi na dłużej osiadać w stanie równowagi przy niewykorzystanych zasobach. Bezrobocie keynesowskie ma źródło w niedoskonałościach samoczynnych mechanizmów gospodarki

rynkowej, a ściślej w tym, że inne, niż ceny i płace, czynniki wyznaczają globalny popyt w gospodarce, w której na wielu rynkach dominują wielkie i średnie firmy.

– **bezrobocie ukryte** – rozumiane jako bezrobocie wśród zatrudnionych. Dotyczy ludzi nie ujętych w statystykach bezrobocia, ponieważ nie rejestrują się w urzędach pracy. W przedsiębiorstwach występuje pod postacią tzw. przerostów zatrudnienia, a na przykład w rolnictwie w postaci tzw. bezrobocia utajonego (nadmiaru w stosunku do faktycznych potrzeb uzasadnionych wielkością produkcji).

Bezrobocie klasyczne.

Ponieważ w modelu klasycznym zakłada się, że giętkie płace i ceny utrzymują gospodarkę w stanie pełnego zatrudnienia, ekoności będący zwolennikami kierunku klasycznego mieli pewne trudności z wyjaśnieniem przyczyn wysokiego bezrobocia w latach trzydziestych. Zgodnie z ich diagnozą, ważną przyczyną była siła związków zawodowych, zdolnych do utrzymywania płac powyżej poziomu równowagi, co uniemożliwiało dokonanie się pożądanego procesu dostosowawczego.

Nazwa bezrobocie klasyczne oznacza rodzaj bezrobocia pojawiający się wtedy, kiedy płaca jest rozmyślnie utrzymywana powyżej poziomu, przy którym krzywe podaży pracy i popytu na nią się przecinają. Może to być spowodowane albo działalnością związków zawodowych, albo też ustawodawstwem określającym wysokość płac minimalnych, które powoduje, że płace utrzymywane są na poziomie wyższym od poziomu równowagi.

Politycy społeczni niekiedy wolą dzielić bezrobotnych na tych, którzy są bez pracy krótkookresowo, długookresowo i chronicznie, ponieważ osoby znajdujące się w tych grupach stwarzają dodatkowe problemy wynikające z psychologicznych barier związanych z długookresowym pozostawaniem poza obszarem zawodowej aktywności. Dla polityków społecznych klasyfikacją wypracowaną jest ta, która za punkt wyjścia bierze czas

pozostawania bez pracy. Wyróżnia się tutaj:

– **bezrobocie długookresowe** – dotyczy osób, które pozostają bez pracy od 6 do 12 miesięcy. Może przekształcić się w bezrobocie długotrwałe, bowiem czym dłuższa przerwa w pracy, tym maleją szanse na ponowne jej uzyskanie. Rosnące wymagania pracodawców, zmiany technik i organizacji pracy, konieczność uzupełniania kwalifikacji lub w ogóle zmiany zawodu nie sprzyjają skracaniu okresu pozostawania bez pracy. Dłuższe pozostawanie bez pracy powoduje, że ewentualni kandydaci stają się, ze względu na dezaktualizację swoich wiadomości i doświadczeń, mało interesujący dla pracodawców.

– **bezrobocie chroniczne** – trwa znacznie dłużej niż 12 miesięcy. Spowodowane jest podobnymi przyczynami co bezrobocie długookresowe.

Z praktycznego punktu widzenia, tzn. polityki gospodarczej ważne są związki pomiędzy ekonomicznym i społecznym podejściem do bezrobocia. Po okresie niejasności i sporów ekonomiści zgodzili się, że bezrobocie dobrowolne obejmuje bezrobocie frykcyjne oraz strukturalne, a pozostałe wyróżnione wyżej rodzaje mieszczą się w ekonomicznej kategorii bezrobocia przymusowego. Tym samym z punktu widzenia polityki gospodarczej ważna jest ta część bezrobocia, która wiąże się z ograniczeniami (tak zwanymi sztywnościami) rynku pracy wyjaśnianą przez bezrobocie klasyczne oraz cyklicznością rozwoju w części wywołanej przez niedobór efektywnego popytu w gospodarce na tle niedostatków działania samoczynnych mechanizmów rynkowych (bezrobocie Keynesowskie).

Dla polityków gospodarczych kłopotliwa jest część bezrobocia określana jako bezrobocie strukturalne. Jak wspomniano wyżej, pojawia się ono w związku z dopasowaniami wywołanymi głównie nowymi technologiami i sposobami zarządzania. Jego pojawienie się i szybki wzrost sugeruje więc, że gospodarka wchłania postęp techniczno-organizacyjny i coraz efektywniej wykorzystuje zasoby oferując odbiorcom coraz więcej, coraz

lepszego tzn. nowych i/lub gruntownie zmodernizowanych produktów, tańszych absolutnie lub względnie ponieważ wytwarzanych po coraz niższych kosztach. Wzrost bezrobocia strukturalnego odbierany jest więc przez, patrzących przez pryzmat efektywności, ekonomistów jako wyraz rosnącej sprawności i dynamizmu gospodarki.

Inaczej patrzą na to politycy społeczni i gospodarczy poddani presji zarówno ich jak i polityków. Jednakże walor wyodrębnienia bezrobocia strukturalnego polega na tym, że sugeruje ono równocześnie środki jego zmniejszania: przekwalifikowywanie, usprawniania informacji o wolnych miejscach itp., czyli te środki, które określa się jako aktywne formy walki z bezrobociem.

Bezrobocie strukturalne jest więc tą częścią, co do której występuje różnica zdań między proefektywnościową i ortodoksyjnie nastawioną częścią ekonomistów a tymi, którzy chcą przywrócić ich pracę gospodarce – tyle, że w zmienionej formie zależnej od aktualnej sytuacji potrzeb poszczególnych branż.

Z tego co wyżej płynie sugestia, że przeważająca część polskiego bezrobocia ma strukturalny, transformacyjny charakter, tzn. wynika w dużej części z proefektywnościowych zachowań podmiotów gospodarczych. Nie oznacza to jednak, że całość bezrobocia (pomijając bezrobocie frykcyjne) ma taki charakter.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.